

ישיבת כרם ביבנה

www.KBY.org.il

הגדה וראיה

נאמר לפניך וראיה

ראש הישיבה, הרב מרדכי גרינברג שליט"א

"ויואמר יוסף אל פרעה וכו' את אשר עושה האלוקים הגיד לפרעה וכו' הוא אשר דברתי אל פרעה, אשר האלוקים עושה הארה את פרעה" (בראשית מא, כה-כח).

וכתב ע"ז רש"י: בשבע שנים הטובות נאמר הגיד לפרעה, לפי שהיה סמוך. ובשבע שני הרעב נאמר הראה את פרעה, לפי שהיה הדבר מופלג ורחוק, נפל בו לשון מראה.

למדנו מדברי רש"י, שלדבר פשוט וקרוב די בהגדה, לעומת דבר קשה ורחוק שחייבים לראותו, ולא די בשמיעה.

אולי ניתן בזה להסביר את החילוק שבין נס חנוכה לנס פורים.

בפורים היה נס ההצלה ברור. המן ביקש "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים". ולבסוף - "ונהפוך הוא", אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, ונצלו ממות לחיים. הנס היה גלוי וברור. טין צורך לראותו, די בהגדה, וע"כ מצות היום במקרא מגילה, ואנו שומעים את דברי המגילה ומודעים לנס שנעשה.

בחנוכה עיקר המצוה היא בראיה. "אין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד". "הרואה נר של חנוכה צריך לברך".

המאבק בין יון לישראל לא היה על הגוף אלא על הרוח הישראלית. "יסוד נס חנוכה נעשה להודעה סגולת רוח הקודש השורה בישראל, שהוא מקיים את החומריות ואינו תלוי בה".

ובזה מסביר הקב קוק זצ"ל, מדוע נעשה נס בשמן ולא במנורה, אף שלא הייתה להם מנורה של זהב, והדליקו בשיפודין של ברזל. כי עיקר חינויותם של ישראל היא ברוח ולא בחומר. וע"כ החומר אינו זקוק כ"כ להידור כמו הרוח. ואף שהתורה הקפידה על יופיה של המנורה, מ"מ בשעת הדחק נסתפקו במנורה של ברזל, אך לא ויתרו על ההידור בשמן, שהוא הרוח והתוכן הפנימי.

ההכרה הזאת, אינו אלא כלי לרוח ושהוא אינו העיקר, איננה פשוטה כלל ועיקר. העולם החומרי המוחשי נרה יותר יציב ובעל ערך מאשר העולם הרוחני המופשט.

מדוע בני אדם לא מבססים את חייהם על הרוחניות? "רק אותו הדמיון המתעה, המראה את היד האצילות בצורה שוממה, ואת כל המהומה שבחיים בצורה מיושבת ובנויה, מה שהוא השקר היותר מסואב שבעולם" (אוה"ק ח"ב עמ' שי).

אחת מגזירות יון הייתה "כתבו לכם על קרן השור אין לנו חלק באלוקי ישראל". יוסף מצייץ את הצד החומרי בישראל. בניגוד ליהודה שנשלח להקים בית מדרש, יוסף שלחו האלוקים למחיה, והוא יודע שבעין

לשון ומסלסל בשערו ומודגש אצלו הצד החיצוני. ויסף הוא השור, "בכור שורו הדר לו". וע"כ ביקשו היונים שיכתבו על קרן השור, שילכו בשיטת יוסף וישענו על הצד החיצוני החמרי, ולא על המיסטיקה והרוח.

הנצחון על יון בא להפנים את ההכרה הזאת של נצחון הרוח והאיכות על החומר והכמות. תוכן פנימי על צורה חיצונית. אלא שכאמור הדברים אינם פשוטים, ואינם קלים לדרשה. וע"כ יש צורך בראיית הנרות, ולא די בשמיעת מגילה.

וכך קראנו בהפטרות חנוכה. המלאך מעונין להעביר את המסר הברור, "לא בחיל ולא בכח כי אם ברוחי אמר ה'" (זכריה ד, ו). אלא שלצורך זה היה חייב להראות לו את מחזה המנורה, ולא היה די בהגדת היסוד הזה.

רק מראה המנורה מחדיר בו את הרעיון, כיון שהדבר "מופלג ורחוק", וע"כ אין די בשמיעת הדברים.

<http://www.kby.org.il/hebrew/torat-yavneh/view.asp?id=2494>